

WE WORDEN ALLEMAAL SOCIALE ONDERNEMERS

Bert Boone, Algemeen directeur Job & co

De woorden werkgever – werknemer zijn vandaag achterhaald. Meer dan ooit is elk van ons, in welk statuut ook, een sociale ondernemer in wording.

Met een samenleving en economie in volle transitie komt het er op aan voor iedereen het recht op arbeid en werk te blijven garanderen. Elkeen moet met de eigen talenten en mogelijkheden de kansen krijgen om bij te dragen tot de uitbouw van de samenleving met een eigen herkenbare rol.

De sociale economiesector heeft een structurele bemiddelings- en voorbeeldfunctie om elk bedrijf vaardig te maken in het nieuwe ondernemen. Maatwerk met mensen wordt de norm binnen de innovatieve arbeidsorganisatie van de toekomst. Duurzaam ondernemen wordt vooral duurzaam ondernemen. Een bedrijf zal worden afgetoetst op haar bijdrage aan de samenleving. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is inderdaad een vanzelfsprekendheid voor elke ondernemer die zichzelf respecteert en de nodige medewerkers voorhanden wil hebben voor de vervulling van zijn missie. Veel zorg voor de maximale inzet van het beschikbaar arbeidspotentieel op de arbeidsmarkt wordt de norm, indien we ondanks de demografische evolutie tot 2030, met een kleinere beroepsactieve bevolking voor de groeiende bevolking minstens dezelfde dienstverlening willen kunnen verwezenlijken.

Sociaal ondernemen wordt een buzzwoord !

De crisistijd legt momenteel de zwakten bloot van de globalisatie. Mensen zijn opnieuw op zoek hoe ze vat kunnen krijgen op hun leven en hun wereld. Niet voor niets is de coöperatieve opnieuw in opgang. Mensen gaan letsen. Burgers organiseren zich via samenaankoop. Ze vinden elkaar opnieuw in daadwerkelijke acties die er voor hen echt iets toe doen. In Europa vonden ze er het woord 'sociale cohesie' voor uit. Voor mij is het andermaal dat mensen in hun samen leven en werken opnieuw voor elkaar een gezicht krijgen. Je kijkt mekaar opnieuw in de ogen en gaat er samen tegenaan.

Recht op arbeid als hoeksteen van een samenleving

In de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens werd het recht op arbeid opgenomen. Arbeid is en blijft een grote toegangspoort tot deelname aan de samenleving, tot integratie. Dit wordt algemeen erkend.

Toch kijken we te gemakkelijk naar de groep werkzoekenden alsof hun werkloosheid ook hun schuld is. Het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid is jarenlang op zoek gegaan naar objectivering van kenmerken van werkzoekenden om gepaste activeringsacties op te zetten. We geraakten vertrouwd met de evolutie in de begrippen van risicogroepen naar kansengroepen. Vier categorieën worden vandaag als kansengroep benoemd en gemonitord: personen met een arbeidshandicap; personen van allochtone afkomst; laag- of kortgeschoolden en 50-plussers. Telkens valt op hoe beleidsmakers hun best doen om deze personen niet diskwalificerend te benoemen en te benaderen. In het werkveld hangt er evenwel een zweem van 'mensen die moeilijker inpasbaar zijn, waarvoor de arbeidsomgeving extra's moet doen, waar talent schaarser aanwezig is,...'. Ondertussen vormt deze groep samen 70% van de Vlaamse arbeidsmarkt. Een illustratie hoe minderheidsgroepen een meerderheid gaan vormen. In feite werkt dit statistisch cijfer bevrijdend voor deze groepen. Het cijfer is zo ontstellend hoog dat het meer vertelt over de nood aan specifiekere monitoring om acties op maat te leveren in de arbeidsomgeving dan dat het iets vertelt over al deze individuele personen, vermeend minder talentrijk en versmolten in één kroes van risico of kans.

Waarom zouden we niet durven ingaan om de werkloosheidsverzekering (het schaamlapje omdat we het recht op arbeid niet kunnen waarmaken voor iedereen) om te zetten in een daadwerkelijk basisloon? De werkloosheidsvergoeding wordt gegarandeerd voor een bepaalde duurtijd van twee jaar. Hiertegenover staat dan dat de werkzoekende het recht heeft (en de plicht) om zich te activeren via een van de talrijke activeringsprogramma's in Vlaanderen. Iemand die twee jaar werkloos is, krijgt de kans/plicht om zich in te zetten in een sociaal economieproject, waarbij de vroegere werkloosheidsvergoeding wordt omgezet in en aangevuld tot

een basisloon, steeds met zorg voor doorstroming naar regulier werk. Dergelijke invulling zou tegemoet komen aan tal van maatschappelijke behoeften en meteen de competenties en talenten van mensen activeren.

Sociale economiesector in zijn laboratorium- en voorbeeldfunctie

In zijn boek 'De duurzaamheidsrevolutie' laat Herman Verhagen drie basisprincipes van duurzame ontwikkeling nazinderen. Het ruimtevaarderprincipe staat voor 'het geheel zien'. Niet de fragmentering in onderdelen, maar de mondiale gemeenschapszin als leidend principe. Met het principe van de muis en de olifant stelt Verhagen dat muis en olifant meer van elkaar leren dan twee olifanten. Hoe groter de onderlinge verschillen, hoe meer potentieel er is voor wederzijds leren. Het verjaardagstaartprincipe staat ervoor dat iedereen een gelijk stuk taart krijgt. Grote of kleine taart, dit beginsel van eerlijk delen wordt niet los gelaten.

De principes prikkelen om ze concreet te maken naar de plaats en de betekenis van sociale economiebedrijven in hun samenspel met reguliere bedrijven, overheid en samenleving. Zien we sociale economiebedrijven enkel als een kost of ook als een investering, 'omdat we het breder plaatje willen zien'? Wat hebben muis (sociale economie) en olifant (regulier bedrijfsleven) elkaar te leren? Heeft de sociale economie enkel een laboratoriumfunctie of is het echt een ondernemingsmodel in wording dat de reguliere economie kan inspireren? Accepteren ze elkaar in het economisch gebeuren? En wordt de taart in gelijke stukken verdeeld?

Voor mij zijn sociale economiebedrijven gangmakers van nieuwe ondernemersmodellen, waarin het streven naar winst binnen een breder geheel een meer passende plaats krijgt toebedeeld. Planet, people en profit worden qua rangorde door elkaar geschud. En maar goed ook!

Sociaal ondernemen wordt het woord en daad van de MVO-norm

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is, zo stellen sommige ondernemers, een overbodige normering. 'Alsof elke onderneming zich moet gaan verantwoorden om te kunnen ondernemen.' Het kan inderdaad niet de bedoeling zijn dat de lasten voor het ondernemen verder worden opgedreven. Het is wél zaak dat burgers, klanten inzicht krijgen in de bedrijfsvoering. Waar staat elk bedrijf voor? Welke waarden hanteert het? De burger en burgerbewegingen hebben dan tijdig de kans om dit af te wegen ten aanzien van hun kijk op de samenleving. Een definitie nodig van de sociale ondernemer? (Gehoord op een MVO-platform in Vlaams-Brabant):

- een Ondernemer
  - neemt risico's verbonden aan (het opstarten van) een onderneming
  - gericht op het genereren van inkomsten (hoofdzakelijk) via de verkoop van producten /diensten
- met Sociale Focus
  - gebruikt zijn onderneming als een instrument om sociale meerwaarde te creëren
- die Innoveert
  - wenst nieuwe, innovatieve oplossingen aan te reiken voor actuele sociale en ecologische uitdagingen

We worden met zijn allen sociale ondernemers

Werkgevers en werknemers? Het worden verouderde polariteiten.

Tegen 2015 dienen 450.000 jobs in Vlaanderen te worden ingevuld; 300.000 daarvan betreffen vervangingsvacatures. Tegelijk weten we dat tot 2030 de beroepsbevolking daalt tegenover een groeiende dienstenvraag en een groeiend bevolkingsaantal. De druk groeit op alle beschikbare arbeidspotentieel. Het is dus alle hens aan dek om elk potentieel volwaardig en actief te benutten. Het technologisch slim werken vindt geleidelijk haar equivalent in de sociale innovatie. Ondernemers, onderzoeksinstituten en intermediaire organisaties op de arbeidsmarkt worden elkaars teamgenoten om de klus geklaard te krijgen. Met een andersoortige arbeidsorganisatie kan het arbeidspotentieel beter worden benut. En daarom worden we met zijn allen sociale ondernemers. Omdat de klus nu eenmaal moet geklaard worden!

Bio

Bert Boone (°1956) is een sociale ondernemer. In 1996 werd hij met Duet de sociale ondernemer van het jaar. Hij leidt momenteel een gespecialiseerd opleidingscentrum Job & Co, een sociale werkplaats Con Brio en een invoegbedrijf Duet cvba so, allemaal gevestigd te Gent. Hij is actief als lid van de raad van bestuur van SLN vzw, Steunpunt Lokale Netwerken, koepelorganisatie voor de ngo-opleiding- en begeleidingverstrekkers voor kansengroepen. In een eerder leven was hij algemeen directeur van het Europees Sociaal Fonds Vlaanderen, dat Vlaamse projecten die direct en indirect de tewerkstelling behartigen.

www.bmo-groep.blogspot.be

www.aanderand.be

www.socialeondernemers.be